

Kaser analizira različite stereotipe o "dinarskom" i "ravničarskom" čovjeku s Balkanskoga poluotoka na temelju znanstvenog opusa Jovana Cvijića i Dinka Tomašića.

Ivo Rendić-Miočević u prilogu *Transgeneracijski prijenosi i oblikovanje hrvatskog naroda: Primjer goransko-dalmatinski i kvarnerski uspoređuje civilizacijska obilježja* (položaj, gospodarstvo, kulturu, govor, običaje...) dalmatinskoga patrijarhalnog i otvorenoga kvarnerskog društva kao sastavnice hrvatskoga nacionalizma. Ujedno na mnogim primjerima objašnjava transgeneracijski prijenos običaja i vjerovanja.

Što je nacija ustaškim intelektualcima? Višeslava Aralice donosi pregled misli intelektualaca, podržavatelja ustaškog režima, o naciji i državi, seljačkom narodu, jeziku, krvnom podrijetlu i rasi.

Petnaest radova domaćih i stranih autora u šest cjelina: Od etničke zajednice prema naciji, Liberalni nacionalizam, Zastvaranje hrvatskoga nacionalnog kruga u Dalmaciji, Hrvatsvo na istarskom rubu, Nacionalno ispred liberalnog, Geografske i organicističke pretpostavke nacionalnog; sadržaj je ovog zbornika koji je dao velik doprinos u prikupljanju teorija o hrvatskoj naciji i nacionalizmu. U vremenu kada je glavni cilj hrvatske nacije – stvaranje vlastite države – već ostvaren, petnaestak intelektualaca – povjesničara, politologa, sociologa, slavista, raznih teoretičara – *sine ira et studio* izložilo je svoja promišljanja o naciji, njezinoj definiciji, ciljevima, razlozima nastanka, vrstama nacionalizama i njegovim povijesnim oblicima. Time su pridonijeli okupljanju najvažnijih misli i teorija o nastanku hrvatske nacije, i to prije svega u odnosu na slične procese u njezinu okruženju.

Kristijan Sedak

Daniela Angelina Jelinčić ABECEDA KULTURNOG TURIZMA

Meandarmedia, Biblioteka Intermedia, knjiga 26, Zagreb, 2008., 347 str.

Abeceda kulturnog turizma autorice Daniele Angeline Jelinčić može se istodobno predstaviti kao knjiga za širu javnost, zatim kao priručnik za studente turističkih usmjerenja, ali i kao knjiga za sve one koji se bave ili žele baviti kulturnim turizmom. Ukratko, riječ je o prvoj knjizi koja na jednom mjestu znanstveno objedinjuje teoriju, postavu različitih disciplina koje se bave kulturnim turizmom, razmatra kategorije putnika i njihovu motiviranost za taj oblik turizma te istodobno vrlo detaljno prikazuje međunarodne institucije, fondove i programe koji su uključeni u kulturni turizam. Autorica ističe i ulogu države u kulturnom turizmu te analizira kulturno-turistički sektor u Europi i Hrvatskoj.

Knjiga je podijeljena na osam poglavlja i deveto poglavlje u kojem autorica iznosi zaključke i preporuke za razvoj kulturnoga turizma te izdvaja prednosti, nedostatke, mogućnosti, opasnosti i kriterije održivosti kulturnoga turizma u Republici Hrvatskoj.

Abeceda kulturnog turizma osvjetljuje razvoj turizma u zadnjim desetljećima 20. stoljeća, izdvaja sve jači trend razvoja kulturnoga turizma, definira i vrlo detaljno objašnjava osnove kulturnoga turizma (od definicije do različitih teorijskih pristupa). Tako se obrađuju pojmovi poput kulture, turizma, kulturnog, kreativnog i hobističkoga turizma te se sintetiziraju rezultati dosadašnjih istraživanja.

Opis rada međunarodnih organizacija u kulturnom turizmu autorica iznosi u trećem poglavlju, koje je poslužilo kao osnova za analizu uloge države u kulturnom turizmu u četvrtom poglavlju. Iscr-

pno se analiziraju: UNESCO kao pionirska organizacija kulturnoga turizma u svijetu, koja ističe važnost materijalne i nematerijalne baštine; Vijeće Europe i projekt Europskih kulturnih itinerara; Europska unija i projekt Europske kulturne prijestolnice; Svjetska turistička organizacija kao krovna organizacija svjetskoga turizma te specijalizirane organizacije poput ICOM-a, ICCROM-a i ICOMOS-a. Isto tako autorica uz spomenuto navodi i opisuje mnogo međunarodnih programa i projekata vezanih uz svjetsku baštinu kojima je cilj zapošljavanje lokalnoga stanovništva za potrebe kulturnoga turizma, npr. u Aziji, na Karibima, u Rumunjskoj, Sahari.

Drugi dio knjige, poglavlja pet i šest, istraživačkog je tipa, a usredotočuje se na istraživanjima, na temelju prikupljenih podataka u Hrvatskoj i u nekoliko europskih zemalja (Velika Britanija, Nizozemska, Finska, Italija, Cipar). Rezultati istraživanja uspoređuju se sa stanjem u Hrvatskoj te se iznose preporuke za kreiranje kulturno-turističke politike Republike Hrvatske.

Iako Republika Hrvatska ima *Strategiju razvitka kulturnog turizma*, ipak u pojedinim segmentima spomenute djelatnosti još otkrivamo "toplu vodu", stoga se autorica u svome istraživanju posebno okreće i ulozi države te smatra da ne treba očekivati inicijativu samo od države, nego da bi realno bilo da se postavi kvalitetan zakonski okvir i da se radi na koordiniranju raznih inicijativa na tome području. Isto tako smatra se kako kulturnu ponudu Republike Hrvatske ne možemo okarakterizirati kao lošu, jer obalna i otočna naselja u ljetnim mjesecima imaju tradiciju održavanja svojih dugogodišnjih festivala, a istodobno ih imaju i naselja u unu-

trašnjosti, poput Varaždina, Bjelovara, ili manja zagorska mjesta. No pitanje je koliko su takva zbivanja zanimljiva gostima, osobito stranim gostima, jer se i oni dijele na nekoliko kategorija (slučajni, oni koji dolaze vidjeti samo najpoznatije kulturne sadržaje te oni koji dolaze s jasnim ciljem i namjerom). Upravo sama autorica ističe kako su potonji jedini *pravi kulturni turisti*, kojih u Hrvatskoj još nema dovoljno. Činjenica je da su u Republici Hrvatskoj još najbrojniji slučajni turisti. S ciljem razvitka kulturnoga turizma u Republici Hrvatskoj, kulturna ponuda trebala bi se ubuduće usredotočiti na privlačenje *pravih kulturnih turista*, tj. "obrazovanijega gosta sa specifičnim interesima", a za to će biti potrebni vrhunski projekti i programi te kvalitetan tim stručnjaka s područja kulturnoga turizma. Knjiga *Abeceda kulturnog turizma* može biti osnova za razvoj takvih projekata.

U sedmom poglavlju autorica govori o trendovima kulturnoga turizma u Europi, navodeći primjere iz Srednje i Istočne Europe, Južne Europe, sredozemnih otoka, Zapadne Europe i Skandinavije te zaključuje kako je Europa oduvijek bila stalna turistička destinacija i za Europljane i za stanovnike ostalih kontinenata.

Budući da do sada nisu potpuno iskorišteni svi potencijali koje Republika Hrvatska ima za razvoj kulturnoga turizma, ova knjiga trebala bi pridonijeti ne samo promišljanju i povećanju ponude kulturnoga sadržaja nego i usavršavanju postojećih kvalitetnih kadrova, zapošljavanju kulturnih menadžera koji bi trebali objediniti kulturu i turizam u kvalitetan proizvod, na povećano zadovoljstvo gostiju, što bi povećalo i prihode domaćina.

Abeceda kulturnog turizma vrlo je vrijedan pokušaj elaboracije dviju disciplina – kulture i turizma – a istodobno je i uspješno uspostavljena veza između teorije i interpretacije istraživanja (poglavlje osam). To je obrazac dobro osmišljenih ideja koje bi ubuduće trebala zadovoljiti praksa kako bi kulturni turizam dobio mjesto kakvo

zaslužuje u Republici Hrvatskoj. Knjiga bi zbog autoričina pristupa problemu trebala biti poticaj hrvatskim istraživačima da i dalje istražuju, jer su takva istraživanja zanimljiva zainteresiranoj javnosti, a od koristi su svima koji se već bave ili će se baviti kulturnim turizmom.

Rebeka Mesarić Žabčić